

о. Олег ЗИНИЧ

Наш світ щораз більше дивує новими утвореннями неpojєднаних речей і понять: правда і брехня, відданість і продажність, праведність і гріх. Звідси й «нова» совість, свобода, «справжня» любов – усе нове, ексклюзивне щойно «спечене», без ГМО, ще й з привабливим рекламним слоганом: «Те, що вигідно, зручно, смачно тобі, – це твоє, і це правильно!». Бери і користуйся. Усе було б «добре», якби не «побічні ефекти» – шкряботіння в нутрі, що все це не справжнє, а черговий маркетинговий трюк «сильних світу цього», який суспільство безкритично, скажемо по-титомирівськи, «хаває». Наскільки люд залежний від цих лукавих смаколиків, не важко відповісти, досить озирнутись довкола. Хоча, звісно, є люди, які намагаються боротись із цим або уникати.

Останнє переважає. У добу штучних глобалізації та індивідуалізму найлегше, особливо для молоді, сховатися у натовпі. А щоб зберегти рештки свого «я», людство подарувало собі винахід – навушники. Тебе ніхто не чує, і ти «захищений» від зовнішнього руйнівного впливу торговців цінностями і людськими долями. Чергова ілюзія захищеності, котра лише додає швидкості на шляху до релятивного, гедоністичного способу існування і справджуються слова Ліни Костенко: «Коли починається смерть культури, настає культура смерті» («Записки українського самашедшого»).

Незрозумілим тут, в Україні, залишається одне: чому ті, хто називають себе християнами, так легко і без спротиву залишають bastіони віри, зведені молитвою і тяжкою працею попередніх поколінь, скроплені кров'ю мучеників, вимиті сльозами переслідуваних? Вже «немодно» бути християнами? Хочеться удосконалити Божі Заповіді, створити свою церкву і релігії з полегшеним індивідуальним варіантом? Звісно, простіше відбутися Великий Піст, обмеживши тільки кількість споживання ковбас та сала і заспокоюючи себе, що цього достатньо. А, ще мало не забув – змусити себе піти до сповіді, гадаючи, що це велика послуга для заспокоєння себе, рідних, ну і Бога. Може, священник щось нового скаже або прочитавши мораль, ствердить культивовану позицію... Місія виконана – можна продовжувати жити, керуючись згаданим рекламним слоганом: «Те, що вигідно, зручно, смачно тобі, – це твоє, і це правильно!». Далі з дня в день – пристосування, аби тільки не ускладнювати собі життя. Як слушно зауважив публіцист Євген Сверстюк: «Конформіст нашого часу, уникаючи важких альтернатив, комусь служить задля користі, а Богові ставить свічку...».

Напередодні Великого посту часто виникає бажання розірвати це замкнуте коло. Замість двох свічок: одну Богові, а другу – лукавому, принести перед розп'ятого Христа себе справжнього, з усіма недоліками та гріхами. Звісно, це незручно і страшно. Однак тут якраз і буде те, чого, можливо, не вистачало впродовж усього життя – СПРАВЖНОСТІ. Це те, чого не можуть дати ані напівринкові любовні стосунки, ані шурхіт купюр, ані розкручена піар-менеджером популярність, ні комп'ютерна віртуальна «всеможливість» ігор і 3Д-зображення.

Для початку варто спростувати декілька міфів. Що означає сьогодні бути християнином? «Дотримуватись» певних заповідей, зайти з великоднім кошиком до храму, щоб «покропили», та носити на шиї якомога більшого золотого хрестика – своєрідне посвідчення християнина та декларація матеріального статусу? Прискіпуватись до всього і всіх, наголошуючи на своїй рятівній місії для світу, кількості молитовних практик, унікальності, яка є «очевидною» (хоч сьогодні на «Битву екстрасенсів!»), створюючи для себе і рідних вже тут неймовірні випробування, такий собі факультатив чистилища?

Відповідь тут очевидна. Святіший Отець Венедикт XVI наголошує, що «...бути християнином не означає виконувати певний обов'язок, і може ще, для особливо досконалих, зробити щось трохи більше. Навпаки, християнин – це той, хто знає, що він завжди живе насамперед даром любові. Тому праведність може полягати лише в тому, щоб самому дарувати, як жебрак, який з вдячності за отримане в свою чергу великодушно роздає це іншим».

Чудовим засобом усвідомлення християнської постави є Великий піст. Однак його не завжди адекватно розуміють. Піст не вичерпується тільки простим і формальним утриманням від певного виду їжі. Це щось більше, аніж жування шматка оселедця перед екраном телевізора, де в той час вирують пристрасті довкола талантів України чи озвучується пікантний скандал між цехами і старшим зміни фабрики зірок. Климент Олександрійський стверджує наступне: «Піст – це стримання від їжі, але їжа не робить нас ні праведними, ні неправедними. В таємничому ж сенсі він показує, що коли знаком життя є їжа, а неспоживання – смерть, то і нам, світським, належить поститися, щоб для світу вмерти, а потім, до поживи Божественної прилучившись, для Бога жити». Святий Василій додає: «Істинний піст – відторгнення зла, стримання язика, відкинення гніву, позбавлення себе від похоті, багатослів'я, брехні і наклепів» (Василій Великий. Про піст. Беседа 2, 7).

Віднайшовши справжні орієнтири, можна сміливо вирушати у сорокаденну мандрівку, щоб зустрітись віч-на-віч із Спасителем. Ця подорож є надзвичайно цікава і захоплююча, варто лише спитати себе: «Чи люблю я Христа?». Тут є зайвими галас, нестриманість. Очевидно, спокуси будуть шалені. Зокрема, полегшити свою мандрівку, обираючи тільки ті приписи і заповіді, які вигідно. Пригадуєте «інтелігентного» студента Раскольнікова («Злочин і кара» Достоевського), котрий після скоєного злочину заспокоював себе теорією про право вибраних натур не зважати на Божі та людські закони? Однак щоразу перед ним з'являвся невідомий, дивлячись йому у вічі, якось впізнавав його і казав: «Убивця!».

Пам'ятаймо, що підсумком посту є внутрішня духовна переміна і переосмислення свого життя. Якщо ж у руці є дві свічки, подумай, для кого вони?

о. Олег ЗИНИЧ. У пошуках справжності// СЛОВО № 1 (45) 2011, с.5-6